

অসমীয়া ভাষাৰ বস্তুত্ব

(Morphology of Assamese Language)

লিঙ্গ (gender)

অসমীয়া ভাষাৰ লিঙ্গ আৰু লিঙ্গ-স্বৰ্ণনৰ উপায় :

লিঙ্গ হ'ল এটা একপ্ৰকাৰ ক্ৰম-যাৰ অসংখ্য পুৰুষ-স্ত্ৰী-বৰ্ণনা-সূচিত কৰিব পৰা যায়। অৰ্থাৎ যি ক্ৰম বা চিনৰ অসংখ্য পুৰুষ-স্ত্ৰী-ভেদ নিৰ্ময় কৰিব পৰি তাকে লিঙ্গ (gender) বোলে। অসমীয়া ভাষাত কেৱল প্ৰাণীবাচক শব্দ-তে লিঙ্গভেদ হয় সেই হিচাপে অসমীয়া ভাষাত লিঙ্গ-দুই প্ৰকাৰৰ - পুংলিঙ্গ আৰু স্ত্ৰীলিঙ্গ। কিন্তু অসমীয়া ভাষাত মতা-মাইকী-চিনিৰ নোৱাৰা এনে কিছুমান প্ৰাণীবাচক শব্দ আছে, যিবোৰক ইংৰাজী ব্যৱহাৰে অৰ্থত উভয়লিঙ্গৰ (common gender) ব ভিতৰত বৰা হয়। এনেদৰে মতা-মাইকীৰ ভেদ কৰিব নোৱাৰা উভয়লিঙ্গবাচক শব্দবোৰক লিঙ্গ নিৰালোচ্য ক্ৰম বুলিও কোৱা হয় যেন, মানুহ, গৰু, চৰাই, মকৰা, আপ, তেজুলী আদি।

অসমীয়া ভাষাত প্ৰবৰ্তকৈ পাঁচটা উপায় অৱলম্বন কৰি লিঙ্গ-ভেদ কৰা হয় সেই উপায়কেই হ'ল :

১) পুৰুষ আৰু স্ত্ৰী-স্বৰ্ণনাৰ ভিন ভিন শব্দ-ব্যৱহাৰ কৰি; - যেন,

পুং	স্ত্ৰী
ককা	আইতা
বান্দা	কাই
মকৰা	চেউৰী

<u>ପୁ:</u>	<u>ସ୍ତ୍ରୀ</u>
ମାଟ	ତୋଳାଣୀ
ଢେଙ୍କା	ମାଢ଼କ
କୋରା	ବାଢ଼କୀ
ବୋଲାଇ	ଆଇଁ ଇତମାଦି

② ନି:ଗା ନିବାଳୟ ବଳବ: ଓମତ: ଛତା-ଛାଉଁକି: ବା ପୁଷ୍ୟ-ଛାଉଁକା ମଧ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ କାରି: ; ଯେ

<u>ପୁ:</u>	<u>ସ୍ତ୍ରୀ</u>
ଛତା ଛାଉଁକି	ଛାଉଁକି-ଛାଉଁକି
ଛତା ବୁଝା	ଛାଉଁକି-ବୁଝା
ଛତା ଛାଉଁ	ଛାଉଁକି-ଛାଉଁ
ପୁଷ୍ୟ ପ୍ରାଣିନିର୍ବି:	ଛାଉଁକି ପ୍ରାଣିନିର୍ବି: ~~ଛାଉଁକି~~
ପୁଷ୍ୟ ସୁଧାଞ୍ଜଳୀ	ଛାଉଁକି ସୁଧାଞ୍ଜଳୀ: ଇତମାଦି

③ ନି:ଗା ନିବାଳୟ ବଳବ: ମାଢ଼କ-ଠୋ, -ଜନ ଓଷ-ଜନୀ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟତାକାଳ: ପ୍ରତ୍ୟକ୍ ଯୋଗ: କାରି: ; ଯେ,

<u>ପୁ:</u>	<u>ସ୍ତ୍ରୀ</u>
ଛାଉଁକି	ଛାଉଁକି
ମାଢ଼କ	ମାଢ଼କ
ଛାଉଁକି	ଛାଉଁକି
ଛାଉଁକି	ଛାଉଁକି
	ଇତମାଦି ।

୫) ଅକଳ୍ପ ସ୍ତ୍ରୀବାଚକ ଓ ଅକଳ୍ପ ପୁଂସବାଚକ ଶବ୍ଦ ବ୍ରହ୍ମଣ୍ଡ-
କାବି ; ଯେ, ଅକଳ୍ପ ସ୍ତ୍ରୀବାଚକ ଶବ୍ଦ ; ଆସୀ, ଲୋକାଣ୍ଡୀ, ବଚକୀ, ବିବିଧା,
ଆର୍ଦ୍ରା, ନାହି, ବା-ଜାଲୀ. ଇତ୍ୟାଦି

ଅକଳ୍ପ ସ୍ତ୍ରୀବାଚକ ଶବ୍ଦ : ଓହ୍ଲୀୟା, ଓହ୍ଲୀୟା, ବସନ୍ତା, ହୃଦୟା
ଆଦି ।

୬) ସ୍ତ୍ରୀ-ପ୍ରଥମ ଯୋଗ କାବି ; ଯେ,

ଅମ୍ବୁଜାୟା ଓଷାତ ଆହୂତ ଓଷାୟ ଦାସ ସ୍ତ୍ରୀ-ପ୍ରଥ-

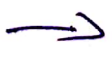
-ୟାୟ ଯୋଗତ ପୁଂଲିଂଗବାଚକ ଶବ୍ଦକୁ ସ୍ତ୍ରୀ-ଲିଂଗବାଚକ ଶବ୍ଦରେ
ପରିବର୍ତ୍ତନ କରା ହେଉ ଅମ୍ବୁଜାୟା ଓଷାତ ସ୍ତ୍ରୀ-ପ୍ରଥମ
ପ୍ରକାରରେ ଚିହ୍ନିତ : -ର୍ଥ, -ତ୍ରୀ ଓଷା -ମଣି । ଇତ୍ୟାଦି
-ତ୍ରୀ-ପ୍ରଥମାୟ ଚିହ୍ନିତ ପ୍ରକାଶିତ କଳ ଓଷା : -ଭୀ, -ହୀ
ଓଷା -ଓତ୍ରୀ । ଉଦାହରଣ -ମଣି, ପ୍ରଥମାୟ ପ୍ରକାଶିତ କଳ
ହୁଏ ଓଷା - -ଭୀ ଓଷା -ଓତ୍ରୀ ।

-ର୍ଥ ପ୍ରଥମ ଯୋଗ ଆବିଷ୍କାର :

୭) କିଛିମାନ ଲିଂଗବିଷୟର ବା ପୁଂଲିଂଗବାଚକ ଚିହ୍ନାଙ୍କୁ
ଅକଳ୍ପ ଶବ୍ଦତ -ର୍ଥ ପ୍ରଥମ ଯୋଗ ହେଲେ ସ୍ତ୍ରୀ ଶବ୍ଦରେ କାଳୀ
ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେଉ ଯେ,

ପୁଂ	ସ୍ତ୍ରୀ
ଭାବ	ଭାବତ୍ରୀ
ବିଳାସ	ବିଳାସତ୍ରୀ
ବନ୍ଦ	ବନ୍ଦତ୍ରୀ
ସମ୍ମାନ	ସମ୍ମାନତ୍ରୀ ଇତ୍ୟାଦି

୮) ଚିହ୍ନାଙ୍କୁ ପୁଂସବାଚକ ଶବ୍ଦର ଶବ୍ଦତ -ର୍ଥ ପ୍ରଥମ
ଯୋଗ ଲିଂଗଲିଂଗ କୋଷାୟାୟ ସ୍ତ୍ରୀ ଶବ୍ଦରେ 'ତ୍ରୀ' ବାବଦ ଚାହେଁ

ଓ- କାଷ- ହସ୍ୟ ମୋନ,

ପୁା
କୌରବ

ସ୍ତ୍ରୀ
କୁରବୀ

୧) ଓ- କାଷନ୍ତୁ ପୁାଲି-ସବାଚକ- ଅଧର- ମିଚ୍ଚତ- ଏ ପ୍ରଥମ
ନମା ନାମିଗାଲି ଛୁଳ ଅଧରଣେଷ- ମେସତ- ମକା ଓ- କାଷର ଚାହିତ-
-ଏ କାଷ- ହସ୍ୟ । ମୋନ,

ପୁା
ମେହା-
ବୁଧା-
ଝେଠା-

ସ୍ତ୍ରୀ
ମେହୀ
ବୁଧୀ
ଝେଠୀ
ହେମାଦି

୨) କୋଷିୟାକ- ଓ- କାଷନ୍ତୁ ପୁରୁଷବାଚକ- ଅଧର- ନମାତ- ଏ
ପ୍ରଥମ ନମା ନାମିଗାଲି ଓ- କାଷର ଚାହିତ- ଏ କାଷ- ବାର ଓଷ-
ଅଧରଣେଷ- ଓାଦିତ- ଅକା ଓ- କାଷ- ଓ- କାଷତ- ନାସିନତ-
ହସ୍ୟ ମୋନ,

ପୁା
ଓଜନା
ଓନୁନା
ଝହା
କନା

ସ୍ତ୍ରୀ
ଓଜନୀ
ଓନୁନୀ
ଝାହୀ
କାନୀ
ହେମାଦି

ନୀ ପ୍ରଥମ ମୋନେ ଆର୍ବନ :

- ନୀ ପ୍ରଥମ- ଚାସିନ- ବଳ ; -ନୀ, -ଓନୀ, -ହନୀ ଓଷ-ହନୀ

କ) -ନୀ; ଅଧରନ୍ତୁ ପୁାଲି-ସବାଚକ- ଅଧର- -ନୀ ପ୍ରଥମ ମୋନ-

ଦି. ଲିଂଗ ଉପର କଣ୍ଠା ହୁଏ । ଯେ,

<u>ସ୍ତ୍ରୀ</u>	<u>ସ୍ତ୍ରୀ</u>
ବନ୍ଧା	ବନ୍ଧାଣୀ
ଝୁଙ୍କା	ଝୁଙ୍କାଣୀ
ବନ୍ଧବୀ	ବନ୍ଧବୀଣୀ
ନାତି	ନାତିଣୀ
ଗୃହସ୍ତ୍ରୀ	ଗୃହସ୍ତ୍ରୀଣୀ
	ଇତ୍ୟାଦି

ଏହି - ଶ୍ରୀ ପ୍ରତ୍ୟୟଟି ଆଧ୍ୟାୟ କ୍ରିୟା-ଆଧାରକ ।

୧୫ - ଶ୍ରୀ : ଆରମ୍ଭିତାତ୍ ବ୍ୟଞ୍ଜନାନ୍ତୁ- ମଧ୍ୟତ- ଉପର- ଅ, ଆ ଡିଗ୍ରେ ଅନ୍ୟ ଧ୍ୱବାନ୍ତୁ ମଧ୍ୟତ- ଶ୍ରୀ ଲିଂଗର ଆରମ୍ଭ ହୁଏ ଯେ,

ବ୍ୟଞ୍ଜନାନ୍ତୁ ମଧ୍ୟତ :

<u>ସ୍ତ୍ରୀ</u>	<u>ସ୍ତ୍ରୀ</u>
ସୁକନ	ସୁକନୀ
ଓକିଲ	ଓକିଲଣୀ
କନ୍ଧାବ	କନ୍ଧାବଣୀ
ନାମିତ	ନାମିତଣୀ
	ଇତ୍ୟାଦି

ଅ, ଆ- ଡିଗ୍ରେ ଅନ୍ୟ ଧ୍ୱବାନ୍ତୁ ମଧ୍ୟତ :

<u>ସ୍ତ୍ରୀ</u>	<u>ସ୍ତ୍ରୀ</u>
ମିଷ୍ଟି	ମିଷ୍ଟିଣୀ
ମାଟି	ମାଟିଣୀ
ବନ୍ଧୁ	ବନ୍ଧୁଣୀ
ହିନ୍ଦୁ	ହିନ୍ଦୁଣୀ
	ଇତ୍ୟାଦି

গ) -ইনী: বৃহস্পতিমাসে অথবা অশ্বিন-মাসে অথবা অশ্বিন-মাসে -ইনী প্রত্যয়
যোগে পুণ্যমি.সম. আর্কন করা হয়। -মোম,

<u>পু.</u>	<u>পু.</u>
বাহ্যম	বাহ্যমিনী
ইহ	ইহিনী
বাহ	বাহিনী
নগ	নগিনী
কো	কোভিনী
দ্বি	দ্বিহিনী
মিত	মিতিনী ইত্যাদি।

খ) -উনী: ^{অম্বুসত} পু.মি.সম.সক. মাসে অর্থাৎ; অথবা উ, উ বা
ও-মাসে অর্থাৎ -উনী প্রত্যয় যোগে পুণ্যমি.সম. আর্কন করা
হয়। -মোম,

<u>পু.</u>	<u>পু.</u>
উ	উহিনী
কো	কোহিনী
চো	চোহিনী
	ইত্যাদি।

-এষী প্রত্যয় যোগে আর্কন:

-এষী প্রত্যয় ক্রি.সম. তিনিত; -এষী, -এষী অথবা -উষী

ক) -এষী: অসমীয়া ভাষাতে অর্থাৎ মনে পু.মি.সম.সক.
মাসে -এষী প্রত্যয় যোগে পুণ্যমি.সম.সক. মাসে
পরিবর্তন হয়। -মোম,

<u>পু.</u>	<u>পু.</u>
এষ	এষী

